

Foto: Even Juberg, CC BY 4.0

Artsobservasjoner

– et vellykket rapporteringsverktøy for alle

Hva er Artsobservasjoner?

Artsobservasjoner er en nettbasert tjeneste hvor alle som ønsker det kan rapportere inn arter de finner eller observerer i Norge, inkludert Svalbard, Bjørnøya, Jan Mayen og de norske havområdene. Tjenesten finnes som nettside, og det er også laget en mobil- og nettbrettvennlig versjon. Artsobservasjoner eies og driftes av Artsdatabanken.

Artsobservasjoner er grasrotforskning – også kalt folkeforskning eller citizen science – på sitt beste! Gjennom å rapportere funn i Artsobservasjoner har vanlige naturinteresserte nordmenn de siste årene gitt et formidabelt bidrag til kunnskapen vår om hvilke arter som finnes i Norge, og hvor de finnes.

I løpet av 12 år med Artsobservasjoner har mer enn 10 000 brukere rapportert mer enn 24 millioner funn. Disse dataene er av stor verdi for samfunnet, og blir blant annet brukt av forvaltningen, til forskning og i vurderinger av arter for Rødlista eller Fremmedartslista.

For den enkelte bruker gir det mange fordeler å rapportere i Artsobservasjoner. Tjenesten er i praksis en feltdagbok, der mange typer informasjon og også bilder kan knyttes til et funn. I tillegg hjelper Artsobservasjoner til med å holde oversikt over artene man har sett. Brukeren kan se andres funn sammen med sine egne, og slik få mer kunnskap om artsmangfoldet i områder.

Mer enn
10 000
registrerte brukere

Grunnprinsipper i Artsobservasjoner

- Funnet artsbestemmes før det rapporteres
- Alle artsfunn vises åpent til allmennheten
- Sensitive arter skjermes
- Brukeren eier sine artsfunn, og er ansvarlig for kvaliteten
- Utvalgte data kvalitetssikres
- Sikker og langsiktig datalagring

Hvem kan rapportere?

Artsobservasjoner legger ingen begrensninger på hvem som kan rapportere i tjenesten, bare at man må være over 13 år. Ved siden av naturinteresserte mennesker bidrar følgende grupper med mye data til Artsobservasjoner:

- Frivillige organisasjoner
- Kartleggingsfirma
- Kommuner og Fylkesmenn
- Forskere og studenter

Det er en forutsetning at de som registrerer i Artsobservasjoner vet hvilken art de har

funnet. For noen artsgrupper har Artsdatabanken laget såkalte bestemmelsesnøkler som kan hjelpe brukere av tjenesten å med å bestemme artene. Eksterne ressurser som tilbyr hjelp til å identifisere arter finnes også, og Artsdatabanken henviser aktivt til disse.

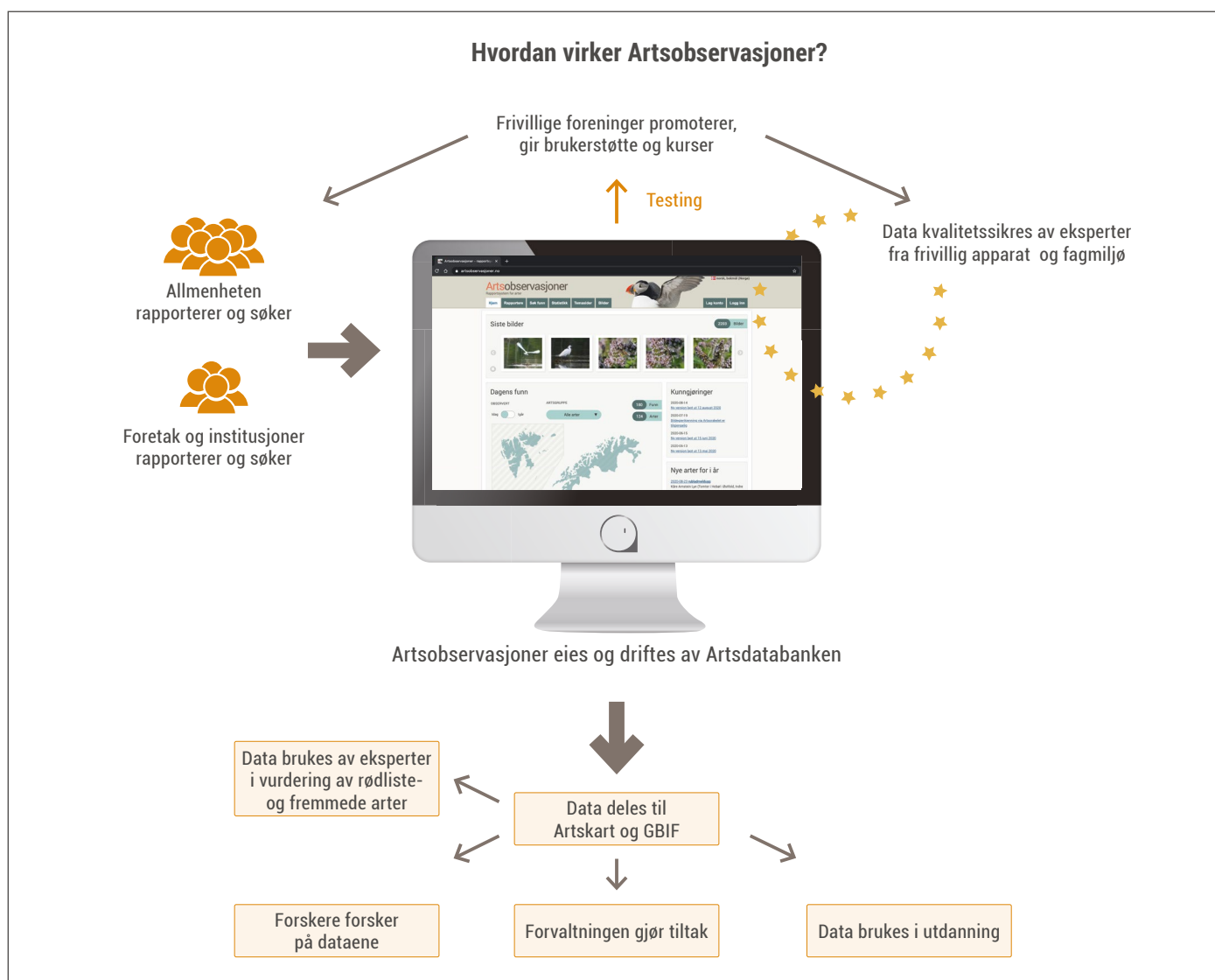
70 %
av alle rapporterte
artsfunn i Norge kommer
fra Artsobservasjoner

Enkel eller mer avansert rapportering?

Artsobservasjoner kan brukes til enkel rapportering – hvilken art, hvor og når. Brukerne oppfordres til å dokumentere funnet med gode bilder.

I tjenesten er det også mulig – og veldig ofte ønskelig – å knytte mer informasjon til funnet. Dette kan for eksempel være informasjon om aktivitet, antall individer, kjønn, alder, naturtype eller substrat.

Dersom brukere har veldig mange funndata de vil importere til Artsobservasjoner kan de gjøre dette ved å laste opp utfylte skjemaer i Excel-format som Artsdatabanken har laget for dette formålet. Brukeren kan også opprette egendefinerte prosjekter der det rapporteres på spesielle arter eller artsgrupper, slik at disse kan overvåkes i tid og rom. Mange brukere kan samarbeide om denne typen prosjekter.

Data kvalitetssikres

Endel artsfunn rapportert i Artsobservasjoner kvalitetssikres av eksperter. Hvilke observasjoner som kvalitetssikres avhenger av hvor viktig observasjonene er. Typisk er dette rapporter som handler om funn av rødlistede eller fremmede arter, funn der det råder usikkerhet rundt artsbestemmelsen eller der arter er rapportert på uventede steder eller uventede tider av året.

Kvalitetssikring av data i Artsobservasjoner skjer i regi av Sabima (Samarbeidsrådet for biologisk mangfold), Norsk Ornitologisk Forening (NOF), Norsk Botanisk Forening, Norsk sopp- og nyttevekstforbund, Norsk Zoologisk Forening og Norsk Entomologisk Forening, eller også av fageksperter fra norske vitenskapelige institusjoner.

Data deles

Alle artsfunn som publiseres i Artsobservasjoner blir umiddelbart tilgjengelig for allmenheten, og det er ikke påkrevd med pålogging i systemet for å se disse dataene. Unntaket er data knyttet til sensitive arter, som blir skjermet både med hensyn til geografisk plassering og tid.

Dataene deles videre med Artsdatabankens karttjeneste Artskart, og den internasjonale databasen The Global Biodiversity Information Facility (GBIF). Slik blir data om artsmangfoldet i Norge samlet og delt med verden.

Artsdatabanken følger personopplysningsloven (GDPR) og offentlighetsloven.

Data brukes

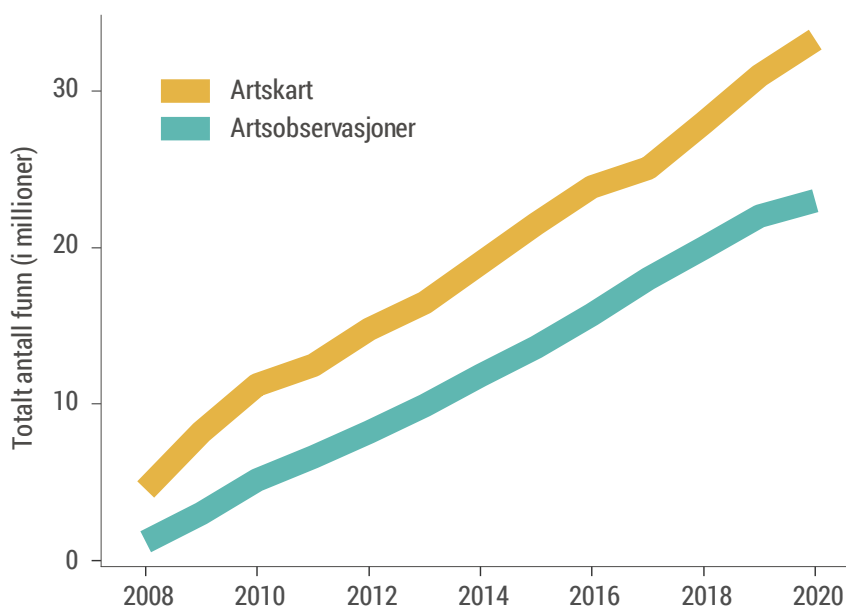
Data som publiseres i Artsobservasjoner er verdifulle bidrag til den helhetlige forståelsen av Norges naturmangfold, og brukes daglig i forvaltningen av norsk natur og i nasjonal- og internasjonal forskning. Data fra Artsobservasjoner er også en del av beslutningsgrunnlaget når det gjøres vurderinger av arter for en eventuell plassering på Rødlista for arter eller Fremmedartslista.

Alle data i Artsobservasjoner er lisensiert med den åpne lisensen Creative Commons Navngivelse 4.0 Internasjonal (CC BY 4.0). De kan derfor brukes fritt av alle.

Brukere som laster opp bilder til Artsobservasjoner kan velge å beholde alle rettigheter til bildene sine, eller de kan tillate fri deling av bildene ved å bruke åpne Creative Commons lisenser slik Artsdatabanken gjør med alle sine bilder.

2 millioner
observasjoner rapporteres per år

Artsobservasjoners tidslinje

Mai 2020

23 millioner observasjoner totalt

30.11.2019

2 millioner karplanter lagt inn

10.01.2019

20 millioner observasjoner totalt

07.02.2016

12 millioner fugleobservasjoner

Juni 2015

Lansering av Artsobservasjoner versjon 2.0

08.10.2014

10 millioner fugleobservasjoner

10.02.2014

10 millioner observasjoner totalt

19.08.2009

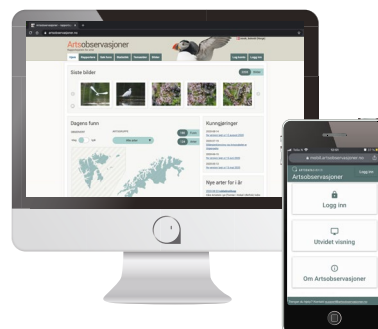
2 millioner fugleobservasjoner

Mai 2008

Lansering av Artsobservasjoner versjon 1.0

24 millioner observasjoner rapportert

Her finner du Artsobservasjoner

<https://www.artsobservasjoner.no>

<https://mobil.artsobservasjoner.no>

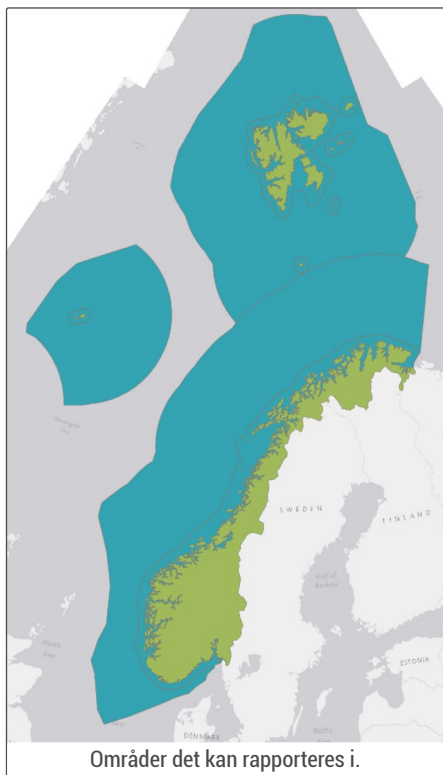
God støttepillere

Internasjonalt har Artsdatabanken god kontakt med den svenske Artdatabanken. Deres rapporteringstjeneste Artportalen dannet grunnlaget for utviklingen av Artsobservasjoner i Norge, og i årene 2008 til 2015 ble de to systemene utviklet og driftet sammen.

Frivillige organisasjoner bidrar stort til arbeidet med Artsobservasjoner, med uvurderlig arbeidsinnsats og mye engasjement. De promoterer Artsobservasjoner, holder kurs i rapportering for nye brukere, bidrar med brukerstøtte og med testing av funksjonalitet i systemet.

Å involvere brukergrupper, og å ha en god dialog med disse, er svært viktig for at Artsobservasjoner fortsatt skal være et populært og brukervennlig system.

Artsobservasjoner er medlem i European Citizen Science Association (ECSA) og deltar i en fireårig EU-aksjon på citizen science og fremmede arter.

Områder det kan rapporteres i.

Hjelpeverktøy

- **Artsorakel**
<https://orakel.artsdatabanken.no/>
- **Bestemmelsesnøkler**
<https://artsdatabanken.no/artsbestem>
- **Arter på nett**
<https://artsdatabanken.no/arter-pa-nett>
- **Spør en ekspert**
<https://www.sabima.no/spor-en-ekspert/>
- **Tjenester for levering og henting av data: Inn-API og ut-API**